

Driftsassistanse i Buskerud

Av Jan Riise

Jan Riise er cand.real og overingeniør i Buskerud Fylke, Miljøvernavdelingen.

1. INNLEDNING

Da prosjektet «Systematisk driftsassistanse og tilsyn med kloakkrenseanleggene i Buskerud» ble startet i 1978 var det to vilkåtlige beveggrunner for dette:

- Resultatet av Norsk institutt for vannforskning (NIVA's) landsomfattende driftsundersøkelse av kloakkrenseanlegg.
- Et sterkt ønske om å bistå kommunene i arbeidet med å etablere og drive renseanleggene — ikke bare stille krav gjennom konsesjonsbehandlingen etter forurensningslovgivningen.

Kjennskapet til de mange driftsproblemer og en voksende innsikt i disse ved ingeniørseksjonen i fylkets Plan- og utbyggingsavdeling, munnet ut i et driftsassistanseprosjekt som varte fra 1978 og fram til 1982. Det ble så tatt initiativ til en permanent driftsassistanseordning som nå er i sin startfase.

2. ORGANISERINGEN OG OPPSTARTINGEN AV DET FØRSTE DRIFTSASSISTANSEPROSJEKTET

Gjennomføringen av prosjektet ble tillagt plan- og utbyggingsavdelingen i fylkeskommunen. Overingeniør Øyvind Skaugerud ble utnevnt som prosjektleder, og skulle bidra med ca. 1/2 årsverk.

Etter avtale med et konsulentfirma ble det utlånt og engasjert en prosjektingeniør som på heltid skulle ha den direkte kontakt med brukerne. Kontortjenester ble dekket ved Plan- og utbyggingsavdelingen, og fylkeskommunens laboratorium på Hokksund bidro med vedlikehold og klargjøring av feltutstyr. Laboratoriet analyserte for øvrig, etter oppdrag, alle uttatte vann/kloakkprøver.

Det ble videre utnevnt en styringsgruppe bestående av representanter fra kommunene, fylkeskommunen, fylkesmannen, NTNF's utvalg for drift av renseanlegg og driftsoperatørene med prosjektleder som sekretær.

Etter at Miljøverndepartementet i 1978 åpnet for muligheter til statstilskott ved denne type prosjekt ble finansieringen basert på 50/50 fordeling av utgiftene mellom Buskerud Fylkeskommune og staten ved Miljøverndepartementet.

Kostnader til analyser og mer spesielle undersøkelser skulle bekostes av kommunene.

Kommunene viste en gledelig interesse for tiltaket og samtlige 21 ønsket å delta, fylkeskommunen og fylkesmannen likeså.

Formålet for prosjektet ble formulert slik:

«å øke renseseffekten og driftsstabiliteten ved kloakkrenseanleggene i fylket gjennom en heving av kompetansen

hos driftsoperatører, kommuner og på fylkesnivå, samt bidra til løsning av driftstekniske problemer ved rensanleggene».

3. ANSKAFFELSE AV UTSTYR

«Godt verktøy er halve jobben» heter det, og det ble alt fra starten av investert i relativt kostnadskrevenne prøvetakingsutstyr, vannføringsmålere, pumper m.v. og ikke minst en egen laboratoriebil.

Den romslige bilen inneholdt for øvrig et lite «rullende bibliotek» med aktuell litteratur samt normer og retningslinjer fra sentrale myndigheter.

Noe av tanken bak anskaffelsen av utstyret var at kommunene her, for en rimelig penge, kunne låne materiell som pga. pris eller fordi det ble brukt relativt sjeldent, var vanskelig å få kommunale midler til, m.a.o. en slags «*utstyrsbank*».

4. ARBEIDSOPPGAVER OG TILTAK

Allerede høsten -78 var den første besøksrunde i sving. Den ble innledet med regionsvise informasjonsmøter, slik at de kommunale ønsker og behov dannet grunnlaget for engasjementet fra starten av.

Det ble lagt stor vekt på nær kontakt med teknisk etat, og ikke minst direkte med driftsoperatørene. Faglig informasjon og orienteringer om prosjektets gang ble bl.a. formidlet gjennom vel forberedte *jagtreff*.

Arbeidsoppgavene sentrerte seg etter hvert naturlig om følgende problemområder:

1. Vurdering av anbudsdokumenter
2. Inntrimming av anlegg
3. Kartlegging og avdekking av konstruksjonssvakheter og prosessproblemer.
4. Vannføringsmålerfeil
5. Tilføringsundersøkelser.

Av mer spesielle oppgaver kan nevnes utforming av bemanningsplaner, forslag til kommunalt driftstilsyn av private rensanlegg, tømning av overskuddsslam, og vurdering av nye typer rensanlegg.

Hovedtyngden av prosjektarbeidet besto i rene rutinebesøk med en frekvens på ca. 1 1/2 besøk i året. Dette var adskillig mindre enn de 4 besøk som var planlagt, men bemanningen viste seg altfor liten til dette. Ved disse besøkene ble det foretatt en tilstandsvurdering, samtidig som spesielle problemer ble drøftet og notert.

Prosjektet var opprinnelig planlagt for 2 år, men erfaringene var så gode etter disse årene at det etter hvert ble utvidet til ca. 4 år.

5. RAPPORTERING OG BUDSJETT

Det ble lagt vekt på en hurtig tilbakemelding til kommunene i form av en *tilstandsrapport* eller en *oppdragsrapport* (spesialundersøkelse). I fortløpende serier er det hittil utgitt 25 rapporter. Disse blir sendt samtlige medlemskommuner, slik at faglig tekniske og praktiske løsninger og «funn» blir meddelt alle.

Prosjektet har videre utgitt *årsrapporter* om sin egen virksomhet og tok ved sluttfasen av prosjektperioden initiativ til årsrapporter/meldinger for hvert rensanlegg.

En regnskaps/budsjettoversikt for perioden 1978—1982 viser følgende:

KOSTNADER	1. prosjektår	2. prosjektår	3. prosjektår	4. prosjektår
Prosjektledelse	70.000	35.000	80.000	80.000
Prosjektingeniør	118.314	120.255	100.000	150.000
Kontorassistent, div. hjelp	30.000	29.988	60.000	80.000
Analysekostnader	150.000	150.000	210.000	250.000
Utstyr	192.517	617	10.000	20.000
Driftsutgifter	24.333	49.050	100.000	100.000
Sum	585.164	384.950	560.000	680.000

6. EN PERMANENT DRIFTS-ASSISTANSEORDNING

Ved en fylkeskonferanse som prosjektet arrangerte 5. november 1980, ble videreføring av driftsassistansen tatt opp med representanter for både den politiske, administrative og tekniske ledelse i kommunene. Initiativet til dette kom i realiteten fra kommunene selv. Det ble uttrykt en positiv holdning til en permanent ordning, som resulterte i et forslag til et interkommunalt selskap. Dette selskapet var tiltenkt ganske omfattende oppgaver på sikt, bl.a. eventuell overtakelse av selve driften av anleggene. Dette forslaget ble så grundig debattert på et møte hos fylkesmannen i 1982. Til stede var en «referansegruppe» av ordførere samt fylkesordførere og fylkestrådmann.

Forslaget innebar et budsjett på ca. 1,5 mill. kr. pr. år og 6 stillinger. Planene skisserte dessuten konturene av *et driftsselskap* med direkte ansvar for driften av de kommunale anleggene.

Møtet mellom de nevnte sentrale personer ga som resultat ønsket om en alternativ modell som ikke involverte kommunene økonomisk og på annen måte så sterkt.

Det såkalte «*Alternativt forslag til organisering av driftsassistansen med vann- og avløpsanlegg innen Buskerud fylke*» så deretter dagens lys. Det er denne modellen som i tiden fremover vil bli prøvet. Det er viktig å merke seg at en nå i diskusjonen om en permanent ordning også ønsket at vannforsyningsanleggene skulle omfattes av driftsassistansen.

Den nye driftsassistanseordningen i Buskerud er basert på et samarbeid mellom stat, fylkeskommune og kommunene. Fylkeskommunen har påtatt seg arbeidsgiveransvaret for tre ingeniører og en kontormedarbeider. Staten har lovet å bidra med midler til etableringen og miljøvern-avdelingen vil yte assistanse med minst 1/2 årsverk i form av administrasjon og faglig ekspertise.

Kommunene vil betale en fast avgift pr. år som er basert på innbyggertallet og antall renseanlegg. I 1982-kroner er denne delen anslått til kr. 500.000,—. For dette er de lovet ca. 4 rutinebesøk pr. år. Dersom en ønsker spesialundersøkelser utført, må dette faktureres spesielt av driftsassistansen.

Driftsassistansens primære oppgave er praktisk hjelp på stedet og i den form og utstrekning kommunen ønsker det. Drifts-

problemer med store krav til faglige resurser vil fortsatt være konsulentoppdrag, og driftsassistansen vil i slike tilfeller bare kunne formidle kontakt.

Vi som har arbeidet med driftsassistansen, har tatt det som en tillitsenklæring at samtlige 21 kommuner skriftlig har be-

kreftet at de ønsker den videreført i ovennevnte form og har bevilget nødvendige midler. Den 1. august vil mesterparten av «mannskapet» være ansatt, og vi håper alle at de store forventninger som er stillet til oss ikke blir gjort til skamme.

KINCK'S VANDBYGNINGSKONTOR

Etablert 1905

Siv. Ing. Johan Kinck
M R I F

Siv. Ing. Knut Gaarder
M R I F

Rådgivende Ingeniører

Kronprinsensgt. 3, Oslo 2

tlf. 41 57 96

Vannrenseanlegg - Kloakkrenseanlegg - Kommunalteknikk - Kraftanlegg - Kaler
Bygningsteknikk - Dykkerundersøkelser - Undervannskonstruksjoner - Undervannstelevisjon

Utstyr for:

**VANNHASTIGHETSMÅLING
VANNSTANDSMÅLING
LANDMÅLING**

Repr.
A. Ott
Kempten

Sigurd Baalsrud

Kirkegaten 34, Oslo
Tlf. 42 24 29

Askania Werke
Berlin W